

Beslutningsforslag nr. B 66. Fremsat den 24. januar 2006 af Anne Grete Holmsgaard (SF), Ole Sohn (SF), Kirsten Brosbøl (S), Thomas Adelskov (S), Jan Petersen (S), Lone Dybkjær (RV), Elisabeth Geday (RV), Marianne Jelved (RV), Majbrit Berlau (EL), Jørgen Arbo-Bæhr (EL) og Line Barfod (EL)

Forslag til folketingsbeslutning om at øremærke 12 uger af barselorloven til fædre

Folketinget opfordrer regeringen til at tage de nødvendige initiativer med henblik på at lovsikre mænds ret til 12 ugers barselorlov. Orloven

skal indgå i den samlede barselperiode, og de 12 uger bortfalder, hvis ikke faderen tager dem.

Bemærkninger til forslaget

Barseludligningsordningen, der netop er blevet aftalt med opbakning fra alle Folketingets partier, er et skridt på vejen mod ligestilling af mænd og kvinder. Næste store skridt for ligestillingen er, at mænd skal have ret til en større del af barselorloven, end de har i dag. Kvinder tager stadig langt den største del af barselorloven – det gælder også den del af barselperioden, der frit kan deles mellem mænd og kvinder. Barselfondens eksistens vil ikke i sig selv ændre dette forhold, og derfor ønsker forslagsstillerne at øremærke 12 af de 52 ugers barselorlov til barnets fader.

Andelen af mænd, der benytter sig af muligheden for at tage barselorlov, er i stigning, men mænd tager i dag i gennemsnit stadig kun 3,4 uger af 52 ugers barselorlov (ifølge Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggenders tal fra 2004). Danske kvinder holder i gennemsnit 42,3 ugers barselorlov. Omkring 70 pct. af mændene bruger deres ret til orlov, men de fleste bruger kun de to øremærkede uger. Der er en stigning i mænds orlovsmængde, men fra 2002 til 2003 var stigningen kun på 3 dage. Opfordringer til at tage en større del af barselorloven er ikke tilstrækkeligt. Det skyldes i mange tilfælde ikke uvilje for fædrenes vedkommende, men at der ikke i dag er sikret mere end 2 ugers øremærket barselorlov til fædrene. På mange arbejdspladser er kulturen stadig ugunstig for fremme af fædrebarselorlov, hvilket betyder, at mænd kan frygte repressalier, hvis de beder arbejdsgiveren om længere barselorlov. Det ses i de undersøgelser, der er foretaget, og det ses på, at et stigende antal fædre oplever at blive fyret eller chikaneret, fordi de vil holde orlov (Kristeligt Dagblad den 25. august 2005). Undersøgelser (bl.a. Lea Drews) viser også, at der ofte er en udtalt overenskomst i familien om, at moderen er førstevælger til orloven, og derfor kommer det ofte slet ikke på tale, at faderen kan få en større del af tiden med barnet. (Magisterbladet nr. 19, 2005: Norden har fundet barselløsningen).

En mere lige barselfordeling skal ske af hensyn til familierne og børnene. Men det er også vigtigt, at den store talentmasse, som kvinder på arbejdsmarkedet er, udnyttes bedre. Men hvis perioden, hvor familien har

adgang til betalt barselorlov, udnyttes bedre, skal mændene have mulighed for at tage en større del af ansvaret hjemme. Det har danske virksomheder også en kæmpeinteresse i. Det har i dag store konsekvenser for kvinderne, at det er dem, der tager langt størstedelen af barselorloven. En undersøgelse udarbejdet af civiløkonomernes og ingeniørernes forbund samt DJØF viser, at 30 pct. af de kvinder, der kommer tilbage på arbejde efter endt barsel, oplever negative konsekvenser. Heroverfor står tallet 4 pct. for mændenes vedkommende (Jyllands-Posten den 21. september 2005). Herudover får kvinderne mindre i pension end deres mænd, de bliver sprunget over ved lønforhandlingerne, og de mister karrieremuligheder. Men det faktum, at mænd tager så få ugers barselorlov, betyder også, at de får et mindre tæt forhold til deres barn, er i større fare for at blive skilt og mister muligheden for at oparbejde de kompetencer, som en barselorlov giver, og som moderne virksomheder i dag efterspørger i stigende grad.

Endelig har det også betydning for samfundsøkonomien, at barselorloven er så ulige fordelt, som tilfældet er i dag. Tilknytningen til arbejdsmarkedet falder, og derfor vil det være til gavn også for samfundet, hvis barselorloven fordeles mere ligeligt. Desuden halter Danmark fortsat bagefter med ligestillingen på lederplan. Det udtaler professor i nationaløkonomi og forsker i kvinder og karriere, Nina Smith. Meldingen fra Nina Smith kom efter en schweizisk undersøgelse, der placerer Danmark næstsidst, når det gælder andelen af kvinder i magtfulde job. I Danmark er kun lidt over hver femte af den slags stillinger besat af en kvinde, og det kan kun Italien gøre dårligere. En af årsagerne hertil er skævvridningen af lige fordeling af barsel mellem mænd og kvinder.

Mere barselorlov til mænd vil ligestille kvinder og mænd på arbejdsmarkedet. Samtidig vil mere barselorlov til mænd give et langt mere helstøbt familieliv, hvor moderen og faderen deler ansvaret for børnene. Undersøgelser – f.eks. Gendering Family Dynamics: The Case of Sweden and Hungary, foretaget af doktor i demografi ved Stockholms Universitet Livia Sz.

Oláh i 2001 peger på, at skilsmisseraten falder, når faderen tager en større del af barselorloven. Undersøgelsen tog udgangspunkt i statistisk materiale fra knap 5.000 svenskere og viste, at denne tendens især gjorde sig gældende i familier, hvor begge forældre er højtuddannede. Her bliver risikoen for skilsmisse halvt så stor, hvis faderen tager orlov.

Desuden viser en undersøgelse fra Center for Ligestillingsforskning på RUC, at mænd, der tager barselorlov, bliver bedre til deres arbejde (Politiken den 20. november 2005).

I de øvrige nordiske lande er lovgivningen en del længere fremme.

I Norge gør forskellige ordninger, at 5 ugers orlov er forbeholdt fædre. Resultatet er, at 90 pct. af fædre nu tager orlov og i snit har 6,5 uger hjemme med barnet, mens de får løn.

I Island har fædre 3 måneders øremærket barselorlov, og op mod 90 pct. af fædre bruger deres barselorlov.

I Sverige er 2 måneder af orloven reserveret til fædre.

Det er forslagsstillernes opfattelse, at fuld løn under barsel skal være endemålet for alle mænd og kvinder for at undgå, at lønnedgang bliver en hindrende faktor for at dele barselorloven mellem moderen og faderen. Mere øremærket barselorlov til fædre må sammen med barseludligningsordningen forventes at fremme arbejdet for fuld løn under barsel.

I de tilfælde, hvor der kun er en forælder til barnet, sikres denne forælder ret til den fulde barselorlov. I tilfælde, hvor barnets faktiske forældre er to samlevede personer af samme køn og enten faderen eller moderens identitet ikke kendes eller er oplyst, skal de to personer have ret til at dele orloven på samme måde som beskrevet i forslaget.

Barselregler i Norden

Island

Længde i alt efter fødsel: 9 måneder

Reserveret til moderen: 3 måneder

Reserveret til faderen: 3 måneder

Kompensation: 80 pct. af indkomsten op til 50.000 kr. om måneden

Finansiering: En fælles statslig kasse, som alle lønmodtagere og arbejdsgivere indbetaler til. Kassen fungerer bl.a. også som statslig a-kasse. I 1995, da den gamle ordning stadig gjaldt, tog 10 mænd orlov (ikke 10 pct., men 10 mænd i alt). Efter at reglerne er blevet ændret, benytter omkring 90 pct. af fædre sig af muligheden for at holde orlov, og de holder i gennemsnit lidt over 3 måneder.

Norge

Længde i alt efter fødsel: 43 eller 53 uger

Reserveret til moderen: 6 uger

Reserveret til faderen: 5 uger

Kompensation: 100 pct. af lønnen i 43 uger eller 80 pct. i 53 uger

Finansiering: En såkaldt Folketrygd, som både lønmodtagere, arbejdsgivere og selvstændige indbetaler til. Folketrygden betaler også bl.a. sygedagpenge og pension. Før fædrekvoten på dengang 4 uger blev indført i 1993, holdt kun 4 pct. af de norske mænd barselorlov. 3 år senere, i 1996, holdt 55 pct. af de nybagte fædreorlov.

Sverige

Længde i alt efter fødsel: 16 måneder

Reserveret til moderen: 2 måneder

Reserveret til faderen: 2 måneder

Kompensation: 80 pct. af lønnen

Finansiering: En ordning, hvor arbejdsgiveren indbetaler 1,5 pct. af lønsummen til en fælles kasse.

Skriftlig fremsættelse

Anne Grethe Holmsgaard (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om at øremærke 12 uger af barselorloven til fædre.

(Beslutningsforslag nr. B 66).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets villige behandling.